

2021-10-07
Fi2021/02693 (delvis)
Fi2021/03285

Finansdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag med anledning av takraset i Tarfalahallen, Kiruna kommun

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att undersöka vissa frågor med anledning av ett takras i Tarfalahallen i Kiruna kommun.

Myndigheten ska bl.a. analysera de samhällsekonomiska konsekvenserna av de åtgärder som Statens haverikommission (SHK) har föreslagit med anledning av takraset.

Boverket ska senast den 21 januari 2022 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För uppdraget får Boverket under 2021 använda högst 750 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik uppförda anslaget 1:4 Boverket, anslagspost 3 Till nationellt arbete inom boende-, samhällsplanerings- och byggområdet. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 december 2021.

Redovisning av använda medel och återbetalning av ej utnyttjade medel ska ske till Kammarkollegiet senast den 21 mars 2022 med hänvisning till detta beslut.

Bakgrund

Taket i Kirunas idrottshall Tarfalahallen rasade i mars 2020. Ungefär hälften av byggnaden kollapsade. Vid tidpunkten för raset vistades två personer i hallen, men ingen kom till skada.

SHK, som har till uppgift att utreda olyckor i syfte att förbättra säkerheten, lämnade i juli 2021 sin slutrapport om takraset i Tarfalahallen (RO 2021:01). I rapporten konstateras att den bärande takkonstruktionen i hallen bestod av underspända limträtakstolar med 54 meters spännvidd och en trapets-profilerad plåt. Enligt SHK var orsaken till olyckan att de stabiliserande sekundärstrukturerna inte hade beräknats och dimensionerats på rätt sätt. En bidragande orsak var vidare att takkonstruktionen inte hade monterats på ett korrekt sätt och att en modifiering skett av den ursprungliga utformningen. Att detta inte hade upptäckts berodde på att kontrollplanen var översiktligt utformad, vilket lett till en otillräcklig kontroll av monteringsförfarandet och byggnadens utförande.

SHK skickade under pågående utredning en anmälan till byggnadsnämnderna i Sveriges kommuner om riskerna med denna typ av takkonstruktion. Detta gjordes eftersom stabilitetsbristerna befarades kunna finnas i andra liknande takkonstruktioner. Svaren som inkom visade att brister i dimensionering och utförande av takkonstruktioner var vanligt förekommande och alltså inte begränsade till Tarfalahallen.

SHK har i sin rapport angett att åtgärder behöver vidtas för att förhindra att byggnader rasar på grund av bristande bärförmåga. Enligt myndigheten bör säkerheten i byggnader med byggnadsverksdelar motsvarande säkerhetsklass 3 enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:10) om tillämpningen av europeiska konstruktionsstandarder förbättras genom att följande krav införs:

- Krav på dimensioneringskontroll av en oberoende aktör vars kompetens är verifierad t.ex. genom ackreditering eller certifiering.
- Krav på kontroll av en oberoende aktör av byggnaden innan slutbesked lämnas. Kontrollen ska verifiera att byggnaden är uppförd enligt konstruktionsunderlaget.
- Krav på återkommande kontroller och underhållsåtgärder för att bärförmågan ska bibehållas genom hela byggnadens livslängd. Kraven bör även omfatta befintliga byggnader. Kontrollresultat och underhållsåtgärder ska kunna redovisas för tillsynsmyndigheten.

SHK har i sin rapport rekommenderat regeringen att ta initiativ till nödvändiga ändringar i plan- och bygglagstiftningen, i syfte att uppnå och bibehålla tillräcklig säkerhet avseende bärförmåga i byggnader.

I SHK:s rapport finns också en jämförelse av kontrollsystemen för byggprojekt i Norge, Danmark, Finland och Tyskland. För de nordiska länderna finns det också en beskrivning av vilka kontroller som skulle ha gällt för Tarfalahallen, om dessa kontrollsystem hade varit tillämpliga. Någon jämförelse av våra grannländers system för återkommande kontroller av befintliga byggnadsverks bärförmåga finns dock inte i SHK:s rapport.

Av SHK:s rapport framgår vidare att Lunds universitet anser att en kvalificerad vetenskaplig undersökning av bl.a. effekterna av en oberoende granskning av byggkvalitet har hög prioritet.

I juni 2019 fick Boverket i uppdrag att se över Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd samt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillämpningen av europeiska konstruktionsstandarder (Fi2019/02343). Översynen syftar till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk, med en, så långt möjligt, genomgående likriktad struktur och detaljeringsgrad. Boverket lämnade i december 2020 rapporten *Möjligheternas byggregler – ny modell för Boverkets bygg- och konstruktionsregler* (rapport 2021:31). Boverket har remitterat rapporten och arbetar efter en tidplan med ett stegvis ikraftträdande av de nya reglerna fram t.o.m. den 1 juli 2024.

Som en del av regeringens arbete med att förbättra kvaliteten i byggandet har Boverket fått i uppdrag att förstärka arbetet för en god inomhusmiljö (N2017/07419). Arbetet omfattar bl.a. att identifiera och utreda systematiska fel inom byggandet och utbredda skador i byggnadsbeståndet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2021.

Regeringen anser att det krävs en samhällsekonomisk analys av SHK:s förslag.

Närmare om uppdraget

Syftet med uppdraget är att ge regeringen ett kompletterande underlag till förslagen i SHK:s rapport. Som faktaunderlag i den samhällsekonomiska analysen finns behov av att särskilt redovisa en kvantitativ uppskattning av antalet byggprojekt respektive befintliga byggnadsverk som skulle beröras av SHK:s förslag. Om Boverket bedömer att det skulle ge större samhällsnytta om en annan delmängd byggnadsverk än sådana som har delar motsvarande säkerhetsklass 3 enligt de ovan nämnda föreskrifterna skulle ingå i ett system

med kontroll av byggnadsverks dimensionering av en oberoende aktör, ska detta framgå av analysen.

Boverket ska också utföra en jämförelse av regelverket för återkommande kontroller i Norge, Danmark och Finland, samt en kartläggning av omfattningen av de byggprojekt respektive befintliga byggnadsverk i Sverige som skulle kontrolleras enligt de krav som gäller i de respektive länderna.

Boverket ska även redovisa hur ett införande av ett krav på en oberoende aktör i byggprocessen, i enlighet med SHK:s förslag, skulle påverka myndighetens pågående regelarbete.

På regeringens vägnar

Märta Stenevi

Ann-Kristin Kaplan Wikström

Kopia till

Kammarkollegiet
Statsrådsberedningen/FCK
Justitiedepartementet/SSK
Finansdepartementet/BA1 och VS